

USCIRF (Ủy Hội Hoa Kỳ về Tự Do Tôn Giáo Quốc Tế) khuyến nghị đưa Việt Nam vào danh sách Các quốc gia cần được quan tâm đặc biệt CPC

22/02/2022

Báo cáo năm 2021 của USCIRF (Ủy Hội Hoa Kỳ về Tự Do Tôn Giáo Quốc Tế) khuyến nghị đưa Việt Nam vào danh sách CPC.

Ủy Ban Tự do Tôn giáo Quốc tế Hoa Kỳ (USCIRF) là một cơ quan riêng và khác với Bộ Ngoại Giao. Được thành lập bởi Quốc hội Hoa Kỳ, đây là một đơn vị tham vấn độc lập, lưỡng đảng cho chính phủ Hoa Kỳ, cơ quan này giám sát tự do tôn giáo trên toàn thế giới và khuyến nghị chính sách cho Tổng Thống, Ngoại Trưởng, và Quốc hội. Các khuyến cáo của USCIRF dựa vào các qui trình bắt buộc phải có và các tiêu chuẩn trong Tuyên Ngôn Quốc Tế Nhân Quyền và các văn bản quốc tế khác. Phúc trình Thường niên là tổng kết công việc trong năm trước của các thành viên trong Ủy ban và đội ngũ nhân viên chuyên nghiệp nhằm lưu trữ hồ sơ các vụ vi phạm ở trong nước và khuyến cáo về chính sách cho chính phủ Hoa Kỳ. Phúc trình Thường niên thường bao gồm thời gian từ đầu năm trước đến đầu năm sau, mặc dầu trong một số trường hợp, các sự kiện quan

trọng xảy ra sau thời gian này có thể được đề cập. Sau đây là phúc trình của ủy ban này về tình trạng tôn giáo tại Việt Nam.

Năm 2021, tình trạng vi phạm tự do tôn giáo vẫn tiếp diễn ở Việt Nam. Báo cáo cung cấp một cái nhìn tổng thể về những vi phạm này và nêu bật những nỗ lực chính sách của Hoa Kỳ nhằm thúc đẩy nhân quyền, bao gồm cả tự do tôn giáo, ở Việt Nam. Mặc dù đã có những cải tiến đáng chú ý so với pháp lệnh tôn giáo trước đây, nhưng Luật tín ngưỡng, tôn giáo năm 2018 (Luật tín ngưỡng, tôn giáo 2018) vẫn còn hạn chế về bản chất và còn vướng mắc bởi việc áp dụng không đồng đều và thiếu nhất quán trong cả nước. Sự đàn áp của chính phủ tiếp tục là một thực tế khắc nghiệt đối mặt với các nhóm tôn giáo độc lập chưa đăng ký, với nhiều người trong số họ bị coi là “tôn giáo lạ”, “sai lầm” hoặc “dị giáo”. Cuối cùng, các nhà chức trách tiếp tục bắt các tín đồ và những người ủng hộ tự do tôn giáo phải ngồi tù dài hạn, trong đó một số người cho biết sức khỏe ngày càng xấu đi do liên tục bị ngược đãi và hành hạ trong tù.

Năm 2020, các điều kiện tự do tôn giáo ở Việt Nam nhìn chung có xu hướng giống như năm 2019. Chính phủ tích cực thi hành Luật Tín ngưỡng và Tôn giáo, như đã được viết và thực thi, trái với các tiêu chuẩn nhân quyền quốc tế và vi phạm có hệ thống tự do tôn giáo, đặc biệt là đối với các nhóm tôn giáo độc lập mà còn ngay cả với các nhóm được chính phủ công nhận. Nhà chức trách tiếp tục tích cực đàn áp các cộng đồng thiểu số tôn giáo độc lập, bao gồm cả người Hmong và người Thượng theo đạo Tin lành, Phật giáo Hòa Hảo, Phật giáo Thống nhất, tín đồ Cao Đài, Công giáo và các học viên Pháp Luân Công. Các cộng đồng dân tộc thiểu số đã phải đối mặt với sự đàn áp đặc biệt nghiêm trọng để thực hành đức tin một cách hòa bình, bao gồm bị hành hung thể xác, trục xuất, giam giữ, bỏ tù và buộc từ bỏ đức tin. Ước tính có khoảng 10.000 Cơ đốc nhân người Hmong và người Thượng ở Tây Nguyên vẫn không có quốc tịch vì chính

quyền địa phương đã từ chối cấp giấy đăng ký hộ khẩu và chứng minh thư trong nhiều trường hợp để trả đũa việc họ từ chối theo đạo. Trong năm, chính quyền trung ương và địa phương đã nỗ lực để tái định cư người Hmông theo đạo Thiên chúa tại Tiểu khu 179, huyện Đam Rông, tỉnh Lâm Đồng, nhưng đến tháng 12, việc thực hiện quy trình này vẫn chưa hoàn thành. Chính quyền cũng tiếp tục sách nhiễu và can thiệp vào các hoạt động tôn giáo của các tín đồ Phật giáo Hòa Hảo độc lập. Vào tháng 3 và tháng 7, các quan chức địa phương đã gây rối và ngăn cản các thành viên của cộng đồng này tiến hành các nghi lễ tôn giáo và tuân thủ các ngày lễ tôn giáo quan trọng. Vào tháng 2, sau cái chết của Đức Tăng Thống Thích Quảng Độ – nguyên lãnh đạo Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất độc lập (GHPGVNTN) – các tổ chức từ thiện [của chính phủ lập ra] đã can thiệp vào việc tổ chức tang lễ của Ngài. Ngoài ra, USCIRF đã nhận được một báo cáo rằng các quan chức địa phương ở Thị xã Hương Trà, Thừa Thiên-Huế đã làm gián đoạn công tác cứu trợ thiên tai của GHPGVNTN trong năm nay, cho rằng đây là một “giáo hội bất hợp pháp”. Trong những năm gần đây, nhà cầm quyền cũng đã sách nhiễu các tín đồ Cao Đài độc lập và cố gắng chiếm lấy các thánh thất của họ hoặc cưỡng bức “tái hợp” họ với những thánh thất đã được nhà nước công nhận [chi phái 1997]. Chính quyền địa phương tiếp tục tịch thu hoặc phá hủy tài sản của Nhà thờ Công giáo. Vào tháng 8, những kẻ côn đồ do chính quyền cầm đầu đã quấy rối và tấn công các thành viên của một tu viện dòng Biển Đức tại xã Thủy Bằng, tỉnh Thừa Thiên-Huế, buộc tu viện phải nhường đất của mình. Tại Thành phố Hồ Chí Minh, một vụ tranh chấp quyền sở hữu liên quan đến một trường học thuộc một giáo xứ đã khiến một linh mục Công giáo khởi kiện chính quyền địa phương. Trong năm, chính quyền cũng bắt giữ và trừng phạt các học viên Pháp Luân Công vì đã tập luyện và phân phát tài liệu về môn tu luyện tinh thần của họ-bao gồm cả một hiệu trưởng trường học bị phạt vì tu luyện Pháp Luân Công với người khác tại nhà của ông ta-với lý do đó không

phải là một tôn giáo được công nhận. Các báo cáo về tra tấn và ngược đãi các nhà lãnh đạo tôn giáo và những người ủng hộ tự do tôn giáo vẫn tồn tại vào năm 2020. Nguyễn Bắc Truyền – một nhà ủng hộ Phật giáo Hòa Hảo bị kết án 11 năm vào tháng 4 năm 2018 – vẫn bị bỏ tù vào cuối năm và được cho là trong tình trạng sức khỏe kém. Vào tháng 11, ông Truyền bắt đầu tuyệt thực để phản đối các điều kiện của nhà tù, bao gồm cả việc không được chăm sóc y tế. Ban quản lý nhà tù ở tỉnh Nam Hà tiếp tục từ chối cung cấp Kinh Thánh cho nhà hoạt động môi trường Công giáo Lê Đình Lượng.

Các nhà chức trách cũng nhắm mục tiêu vào các nhóm được công nhận để quấy rối. Ví dụ, USCIRF nhận được báo cáo rằng trong năm chính quyền đã viện dẫn Điều 34 của Luật Tín ngưỡng và Tôn giáo để can thiệp vào việc bầu cử các quan chức tôn giáo – được gọi là “các chức việc” – của các nhóm tôn giáo được công nhận, khiến ít nhất một nhóm như vậy phải đình chỉ quy trình bầu cử của họ.

KIẾN NGHỊ ĐỐI VỚI CHÍNH PHỦ HOA KỲ

Chỉ định Việt Nam là “quốc gia cần quan tâm đặc biệt” hoặc CPC, vì tham gia vào các vi phạm tự do tôn giáo có hệ thống, đang diễn ra và nghiêm trọng, như được định nghĩa bởi Đạo luật Tự do Tôn giáo Quốc tế (IRFA) và ký kết một thỏa thuận ràng buộc mới với chính phủ, theo ủy quyền của Mục 405 (c) của IRFA, đưa ra các cam kết nhằm cải thiện hơn nữa tự do tôn giáo; • Khuyến khích chính phủ Việt Nam sửa đổi Luật Tín ngưỡng và Tôn giáo để phù hợp với các tiêu chuẩn quốc tế mà Việt Nam tham gia, bao gồm cả việc đăng ký không bắt buộc và không sử dụng nó như một công cụ nặng nề để kiểm soát các nhóm và hoạt động tôn giáo; • Khuyến khích nỗ lực của chính quyền trung ương, tỉnh và địa phương để tái định cư cho những người theo đạo Cơ đốc Hmong tại Phân khu 179, thúc giục các nỗ lực tương tự cho các cộng đồng dân tộc thiểu số không quốc tịch có chức năng khác ở miền Bắc và Tây Nguyên, đồng thời xem xét cung cấp tài trợ

để tạo điều kiện cải thiện điều kiện tự do tôn giáo giữa các cộng đồng đó ; và chỉ đạo Đại sứ quán và Lãnh sự quán Hoa Kỳ tại Việt Nam theo dõi các cơ sở thờ tự hoặc địa điểm tôn giáo có tầm quan trọng về tâm linh, văn hóa hoặc lịch sử độc đáo và làm việc với các cơ quan chức năng của Việt Nam để đảm bảo các địa điểm đó được bảo vệ đặc biệt khỏi các dự án phát triển hoặc việc trưng thu. Quốc hội Hoa Kỳ nên: • Cử các phái đoàn tập trung vào tự do tôn giáo và các quyền con người liên quan đến Việt Nam, và đặc biệt yêu cầu thăm các khu vực bị ảnh hưởng bởi các hạn chế về tự do tôn giáo và cá nhân tù nhân lương tâm – chẳng hạn như Nguyễn Bắc Truyển – và kêu gọi nhà chức trách trả tự do cho họ.

Bối cảnh

Hiến pháp Việt Nam cho phép công dân “theo bất kỳ tôn giáo nào hoặc không theo tôn giáo nào” và quy định sự tôn trọng và bảo vệ tự do tôn giáo. Tuy nhiên, cũng cho phép các nhà chức trách đập lên quyền con người, bao gồm quyền tự do tôn giáo, vì lý do “an ninh quốc gia, trật tự và an ninh xã hội, đạo đức xã hội và hạnh phúc của cộng đồng”. Luật Tín ngưỡng và Tôn giáo của quốc gia có hiệu lực vào tháng 1 năm 2018 yêu cầu các cộng đồng tôn giáo chính thức đăng ký tổ chức, hoạt động và nơi thờ tự của họ. Luật này chỉ cho phép các tổ chức tôn giáo đã hoạt động ít nhất 5 năm nộp đơn đăng ký và cấp cho các tổ chức đã đăng ký tư cách pháp nhân.

Khoảng 20% dân số Việt Nam, trong số ước tính 97 triệu dân, xác định theo một tôn giáo. Khoảng 8 phần trăm dân số theo Phật giáo, trong khi 7% xác định là Công giáo. Tôn giáo truyền thống có sự hiện diện đáng kể bao gồm Phật giáo Hòa Hảo, Cao Đài, Tin Lành truyền giáo và Hồi giáo. Đến cuối năm 2020, chính phủ đã chính thức công nhận tổng số 16 tôn giáo và 43 các tổ chức tôn giáo; tuy nhiên, nhiều nhóm đã từ chối đăng ký vì sợ bị ngược đãi hoặc lo lắng cho sự độc lập của họ, điều này đã dẫn đến,

trong một số trường hợp, cạnh tranh giữa các tổ chức tôn giáo độc lập và tôn giáo do nhà nước tài trợ.

Sự phát triển tích cực

Chính phủ đã nỗ lực hợp lý hóa các quy trình và thủ tục hành chính liên quan đến tôn giáo bằng cách khai triển nền tảng trực tuyến liên ngành, một cửa. Nền tảng này cũng được sử dụng bởi Ủy Ban Tôn Giáo của chính phủ (CRA), cơ quan giám sát và đánh giá việc thực hiện Luật Tín Ngưỡng và Tôn Giáo, ngoài việc phối hợp với chính quyền trung ương và địa phương để giải quyết khiếu nại của các tổ chức và cá nhân tôn giáo.

Vào tháng 2, Bộ Công an đã ban hành một thông tư về việc quy định về các cơ sở giam giữ, trong đó có điều khoản cho phép tù nhân tiếp cận các ấn phẩm tôn giáo.

Đầu năm 2020, chính quyền huyện Đam Rông, tỉnh Lâm Đồng công bố kế hoạch tái định cư người Hmong Cơ đốc giáo không quốc tịch đang là cư dân tại Tiểu khu 179 và cấp hộ khẩu cho họ.

Trong nhiều thập kỷ, chính quyền địa phương đã phân biệt đối xử với các cộng đồng Cơ đốc giáo người Hmong và người Thượng ở phía Bắc và Tây Nguyên vì niềm tin tôn giáo của họ và không chịu cấp hộ khẩu và chứng minh thư, những thứ cần thiết để có được các dịch vụ công như giáo dục và chăm sóc sức khỏe. Nếu những điều này được thực hiện thành công, tiểu khu 179 có thể được coi như mô hình cho chính phủ trung ương và chính quyền địa phương để cải thiện điều kiện cho các dân tộc khác và các cộng đồng thiểu số tôn giáo.

Vào tháng 9, chính phủ trả tự do cho Mục sư A Đào, lãnh đạo của Nhà thờ Tin lành người Thượng của Chúa Kitô và một trong những tù nhân lương tâm tôn giáo.

Nhà nước đã bắt ông A Đào vào năm 2016 sau khi ông tham dự Hội nghị Tự Do Tôn giáo hoặc Tín ngưỡng Đông Nam Á Tự, nơi ông đã chia sẻ những thách thức

Giáo hội của ông phải đối mặt với chính phủ.

Nhà nước thực hiện sự không khoan dung đối với các tổ chức tôn giáo qua các nhóm được họ đỡ đầu.

Các nhóm nhân quyền nêu quan ngại rằng chính phủ Việt Nam nhắm mục tiêu vào các nhóm và cá nhân tôn giáo thông qua các bài phát biểu kích động thù địch và phỉ báng trực tuyến. Vào năm 2020, “Hiệp hội Cờ Đỏ” do nhà nước hậu thuẫn đã tham gia cùng các tổ chức chính phủ trong việc truyền bá thông tin tuyên truyền trực tuyến nhằm thúc đẩy sự phân biệt đối xử và không khoan dung chống lại các nhóm và cá nhân tôn giáo như linh mục Công giáo, người Thượng theo đạo Thiên chúa và những người theo đạo Cao Đài độc lập. Hiệp hội Cờ Đỏ đã hoạt động từ năm 2017 và dính líu đến các vụ bạo lực tấn công cộng đồng Công giáo. Mặc dù được báo cáo là đã giải thể vào năm 2018, hiệp hội đã ngày càng chuyển hoạt động sang các nền tảng trực tuyến. Trong một trường hợp, Hiệp hội Cờ Đỏ đã tấn công ba thành viên của cộng đồng Công giáo bằng ngôn từ xúc phạm trên trang web của mình, gọi họ là “những kẻ khủng bố” và “những kẻ chết não”.

Luật về An ninh mạng và Bảo Vệ Bí mật Nhà nước

Một số luật mới có khả năng tác động tiêu cực đến tôn giáo tự do. Các điều khoản rộng và mơ hồ trong Luật An ninh mạng (có hiệu lực từ ngày 1 tháng 1 năm 2019) và Luật Bảo vệ bí mật nhà nước (có hiệu lực ngày 1 tháng 7 năm 2020) có thể được sử dụng cùng với việc triển khai

các sắc lệnh và quyết định trừng phạt và đàn áp các nhóm tôn giáo và các cá nhân. Ví dụ, theo Luật Bảo Vệ Bí mật Nhà nước, một số tài liệu liên quan đến tôn giáo và tín ngưỡng-chẳng hạn như biên bản cuộc họp giữa các nhóm tôn giáo và chính phủ-có thể được phân loại là bí mật nhà nước, sở hữu hoặc phổ biến “trái phép” những thông tin đó có thể là căn cứ để truy tố hình sự hoặc xử phạt hành chính.

Chính sách của Hoa Kỳ

Trong khi Hoa Kỳ và Việt Nam có quan hệ kinh tế, quốc phòng gần gũi, tự do tôn giáo và nhân quyền rộng lớn hơn vẫn là mối quan tâm chính của Hoa Kỳ. Vào tháng 10 năm 2020, trong lần thứ 24 Hoa Kỳ Đối thoại Nhân quyền Việt Nam, các quan chức Hoa Kỳ nêu quan ngại với các đối tác Việt Nam về các điều kiện tự do tôn giáo, tình trạng của các nhóm dân tộc thiểu số và các quyền con người liên quan khác.

Vào tháng 4 và trong kỳ thứ ba Hội nghị cấp Bộ trưởng Thăng tiến Tự do Tôn giáo, Đại sứ lưu động Samuel D. Brownback về Tự do tôn giáo Quốc Tế kêu gọi các quốc gia, trong đó có Việt Nam, hãy trả tự do cho các tù nhân lương tâm.

Vào tháng 8, các Thượng nghị sĩ Hoa Kỳ Marco Rubio (R-FL) và John Cornyn (R-TX) đã gửi một lá thư chung cho Ngoại trưởng khi đó là Michael R. Pompeo thúc giục Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ chỉ định Việt Nam là một là Quốc Gia cần Quan Tâm Đặc Biệt-CPC (Country of Particular Concern) vì các vi phạm tự do tôn giáo và xem xét áp đặt Đạo luật Magnitsky Toàn Cầu trừng phạt những kẻ vi phạm nhân quyền nghiêm trọng ở các quốc gia đó. Trong khi USCIRF đã khuyến nghị chỉ định Việt Nam là CPC-hàng năm kể từ năm 2002— nhận thấy rằng mặc dù một số lĩnh vực tiến bộ, vi phạm “có hệ thống, đang diễn ra và nghiêm trọng” về tự do tôn giáo trong nghĩa của Đạo Luật Tự Do Tín Ngưỡng Quốc Tế IRFA vẫn tồn tại.

Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ đã từng chỉ định Việt Nam là quốc gia cần quan tâm Đặc Biệt, CPC, vào năm 2004 và 2005.

[Việt Nam Thời Báo](#)